

УДК 314.174

Оксана Хома

Oksana Khoma

Тернопільський національний економічний університет

**АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ВИКОРИСТАННЯ РОБОЧОГО
ЧАСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ**

**ANALIZ MAINLY POKAZNIKIV VIKORISTANNYA ROBOCHEM
HOUR TO PIDPRIEMSTVI**

За сьогоднішніх умов раціональне використання робочого часу має велике значення саме в умовах розвитку ринкових відносин та ускладнення господарських зв'язків для необхідності збільшення усіх масштабів виробництва. Підвищує значення кожної години, хвилини робочого часу та суворого дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку [1].

Одним із важливих завдань, яке стоїть перед кожним підприємством чи організацією є скорочення втрат робочого часу. Основною проблемою є те, що кожне підприємство задля покращення результатів діяльності має раціонально використовувати робочий час. Тому вивчення витрат робочого часу повинно проводитись регулярно шляхом аналізу структури робочого часу та виявлення причин невиконання норм, нераціональних витрат робочого часу, тому що відпрацьований працівниками час це основний вимірник праці. Основним джерелом інформації аналізу про використання робочого часу є звіт про використання робочого часу (форма № 3- ПВ), також таблиць обліку використання робочого часу (форма № П-12), який слугує базою задля створення звіту з праці [2, с. 165].

Сьогодні на підприємствах нажаль неточне відображення фактичних даних про фонд робочого часу. Це спричинено такими чинниками: процес організації табельного обліку має багато недоліків; на більшості

підприємствах не проводиться аналіз робочого часу персоналу; розповсюдженим є порушення вимог до обліку невиходів на роботу працівників; недосконалою є нормативно-правова база та очікувана зміна трудового законодавства. Це звичайно не повний перелік недоліків системи обліку використання робочого часу, яка працює на українських підприємствах. Тому потрібно досліджувати основні причини втрат робочого часу на підприємствах України, адже це допоможе кожному підприємству не тільки збільшити продуктивність праці, але й вийти на новий конкурентоспроможний рівень загалом. На кожному підприємстві існує фонд робочого часу, який поділяється на цілоденний і внутрішньозмінний [3, с. 64].

Внутрішньозмінний фонд включає кількість годин та хвилин роботи за одну зміну, так як цілоденний, кількість робочих днів, що необхідно відпрацювати одному або всім працівникам протягом певного періоду. Ефективність використання цілоденного робочого часу визначається на основі табельного обліку, а внутрішньозмінного – проведенням таких обстежень:

1. Фотографія і самофотографія, що виявляє втрати робочого часу та направлена на розробку усіх заходів з вдосконалення використання робочого часу. Також розраховуються коефіцієнт використання змінного робочого часу, коефіцієнт явних втрат робочого часу, коефіцієнт прихованих втрат робочого часу [4].

2. Метод моментних спостережень визначає втрати робочого часу та виявляти їх причини, розробляє пропозиції з їх усунення. Перевагою даного способу є велика кількість спостережуваних об'єктів, яка поліпшує оперативність отримання і достовірність інформації, проте точно визначити обсяг певних втрат протягом зміни загалом неможливо [5].

Існування даних методів аналізу використання робочого часу і застосування їх на підприємстві не зменшує кількість прогулів,

ненормованих робочих днів, недоцільних графіків роботи, відпусток та листів з хвороби. Це не дає підстави вважати про те, що дані методи неефективні, а доводить неправильність застосування отриманої інформації в ході спостережень. Отже, задля усунення неефективного використання робочого часу, спочатку потрібно менеджерам організацій різного типу отримувати та використовувати всю інформацію на практиці. Також необхідно використовувати вибіркові спостереження, що будуть складати інформаційну систему. Дані аналізу потрібно перетворювати в заходи для поліпшення використання робочого часу. Якщо підтримати основну ідею про правильне застосування інформації, українські підприємства не тільки підвищать свій прибуток, але й принесуть державі додаткові засоби для усунення кризи та виходу на європейський рівень.

Список використаних джерел:

1. Полуянов В.П. Використання фонду робочого часу та планування зростання продуктивності праці на підприємстві / В.П. Полуянов, О.В. Плужник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ea.dgtu.donetsk.ua:8080/jspui/bitstream/123456789pdf>.

2. Чупир В. Є. Комплексна оцінка використання робочого часу. Економіка / Чупир В. Є. – Х. : УкрДАЗТ, 2009. – 165 с.

3. Рутицкая В. Кадровый резерв / Рутицкая В., Гребнева Е. // Менеджер по персоналу. – 2009. – № 1/2. – С. 64–67.

4. Баумоль Б. Секрети економічних показників: приховані ключі до майбутніх економічних та інвестиційних можливостей / Баумоль Б. ; пер. з англ. ; за наук. ред. Г. В. Григораш. – Дніпропетровськ : Баланс Бізнес Букс, 2007. – 352 с.

5. Лутай Л. А. Дисципліна відносин: стратегія розвитку та механізм забезпечення : монографія / Лутай Л. А. ; Донец. нац. ун-т економіки та торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2007. – 377 с.